



Criteris de correcció

Criteris generals de correcció

1. L'examen de Geografia de la PAU consta de **quatre parts**, distribuïdes de la manera següent:
 - Part 1: exercici de mapatge i localització dels blocs B i C. Es pot escollir entre dues opcions.
 - Part 2: exercici del bloc B (comentari guiat a partir de quatre preguntes, introduït per un mapa, gràfic, taula o text). Sense opcions.
 - Part 3: exercici del bloc C (comentari guiat a partir de quatre preguntes, introduït per un mapa, gràfic, taula o text). Sense opcions.
 - Part 4: exercici dels blocs A i C (comentari guiat a partir de quatre preguntes, introduït per un mapa, gràfic, taula o text). Es pot escollir entre dues opcions.

Totes les parts tenen una valoració de 2,5 punts.

2. Es valorarà el coneixement i la comprensió dels factors físics i humans que contribueixen a la configuració geogràfica del territori, la seva diversitat, sostenibilitat i desequilibris socioeconòmics.
3. Es valorarà la capacitat per comprendre i exposar les relacions causa-efecte existents entre els condicionaments naturals i l'acció humana.
4. Es valorarà el grau de comprensió de les evidències geogràfiques, la capacitat per extreure informació, l'anàlisi comparativa de les dades, el comentari de les situacions relacionant-les amb les causes i les possibles conseqüències i la utilització correcta del vocabulari geogràfic.
5. En totes les preguntes es tindrà en compte la coherència i la correcció gramatical, lèxica i ortogràfica dels texts produïts, així com la presentació. La màxima deducció aplicable a l'exercici serà d'un punt, de la manera següent:
 - Els dos primers errors ortogràfics no es penalitzaran.
 - Quan es repeteixi la mateixa falta d'ortografia, es comptarà com una de sola.
 - A partir de la tercera falta d'ortografia, es deduiran -0,10 punts, fins a un màxim d'un punt.
 - Per errors en la redacció, en la presentació, manca de coherència, manca de cohesió, incorrecció lèxica i incorrecció gramatical es podrà deduir un màxim de mig punt.

Part 1 (2,5 punts)

A l'exercici de mapatge es demana que s'identifiquin un nombre determinat d'elements en un mapa mut, en el qual l'alumne ha de localitzar correctament les àrees, línies o punts requerits i n'ha d'assenyalar els topònims. El mapa ha d'incloure la llegenda corresponent i un breu comentari situat en un espai delimitat per un requadre. En aquest comentari s'han d'aportar continguts sobre el tema treballat al mapa que suposin un valor afegit, com ara una descripció o explicació breu dels fenòmens.

La localització correcta dels elements i la identificació mitjançant topònims es valoraran amb **2 punts**, mentre que la correcta disposició de la llegenda i el comentari breu dins el requadre es valoraran amb **0,5 punts**. (Total: **2,5 punts**.)

Per a aquest exercici es poden emprar dos mapes d'Espanya:

- Per a l'opció vinculada al **bloc B**, s'utilitzarà un mapa amb les principals unitats de relleu.

- Per a l'opció vinculada al **bloc C**, s'utilitzarà un mapa amb les divisions administratives en comunitats autònomes i províncies.

Part 2 (2,5 punts)

Cada exercici s'introdueix amb una font (un mapa, una imatge, un gràfic, una taula de dades o un text) i consta d'un comentari guiat a partir de quatre preguntes, que poden enriquir-se amb coneixements geogràfics, i amb opinions pròpies si són requerides o es consideren pertinents.

- **Les dues primeres preguntes** estan destinades a descriure, analitzar i interpretar el fenomen reflectit a la font (0,5 punts per pregunta). Sempre que sigui possible, cal fer referència a la informació continguda a la font (dades, text...). L'absència total de referències serà penalitzada amb un descompte de 0,2 punts.
- **La tercera pregunta** serveix per relacionar les dades de la font amb les causes i/o conseqüències del fenomen (0,75 punts).
- **La quarta pregunta** consisteix a definir breument un terme per escollir entre tres, relacionats amb el tema de la font. Cal exemplificar cada concepte en relació amb la matèria. L'absència d'exemple pot ser penalitzada amb un descompte de 0,15 punts (0,75 punts).

Aquest exercici correspon al **bloc B: La sostenibilitat del medi físic de les Illes Balears i d'Espanya**.

Part 3 (2,5 punts)

Cada exercici s'introdueix amb una font (un mapa, una imatge, un gràfic, una taula de dades o un text) i consta d'un comentari guiat a partir de quatre preguntes, que poden enriquir-se amb coneixements geogràfics, i amb opinions pròpies si són requerides o es consideren pertinents.

- **Les dues primeres preguntes** estan destinades a descriure, analitzar i interpretar el fenomen reflectit a la font (0,5 punts per pregunta). Sempre que sigui possible, cal fer referència a la informació continguda a la font (dades, text...). L'absència total de referències serà penalitzada amb un descompte de 0,2 punts.
- **La tercera pregunta** serveix per relacionar les dades de la font amb les causes i/o conseqüències del fenomen (0,75 punts).
- **La quarta pregunta** consisteix a definir breument un terme per escollir entre tres, relacionats amb el tema de la font. Cal exemplificar cada concepte en relació amb la matèria. L'absència d'exemple pot ser penalitzada amb un descompte de 0,15 punts (0,75 punts).

Aquest exercici correspon al **bloc B: L'ordenació del territori en l'enfocament ecosocial**.

Part 4 (2,5 punts)

Cada exercici s'introdueix amb una font (un mapa, una imatge, un gràfic, una taula de dades o un text) i consta d'un comentari guiat a partir de quatre preguntes, que poden enriquir-se amb coneixements geogràfics, i amb opinions pròpies si són requerides o es consideren pertinents.

- **Les dues primeres preguntes** estan destinades a descriure, analitzar i interpretar el fenomen reflectit a la font (0,5 punts per pregunta). Sempre que sigui possible, cal fer referència a la informació continguda a la font (dades, text...). L'absència total de referències serà penalitzada amb un descompte de 0,2 punts.
- **La tercera pregunta** serveix per relacionar les dades de la font amb les causes i/o conseqüències del fenomen (0,75 punts).



- **La quarta pregunta** consisteix a definir breument un terme per escollir entre tres, relacionats amb el tema de la font. Cal exemplificar cada concepte en relació amb la matèria. L'absència d'exemple pot ser penalitzada amb un descompte de 0,15 punts (0,75 punts).

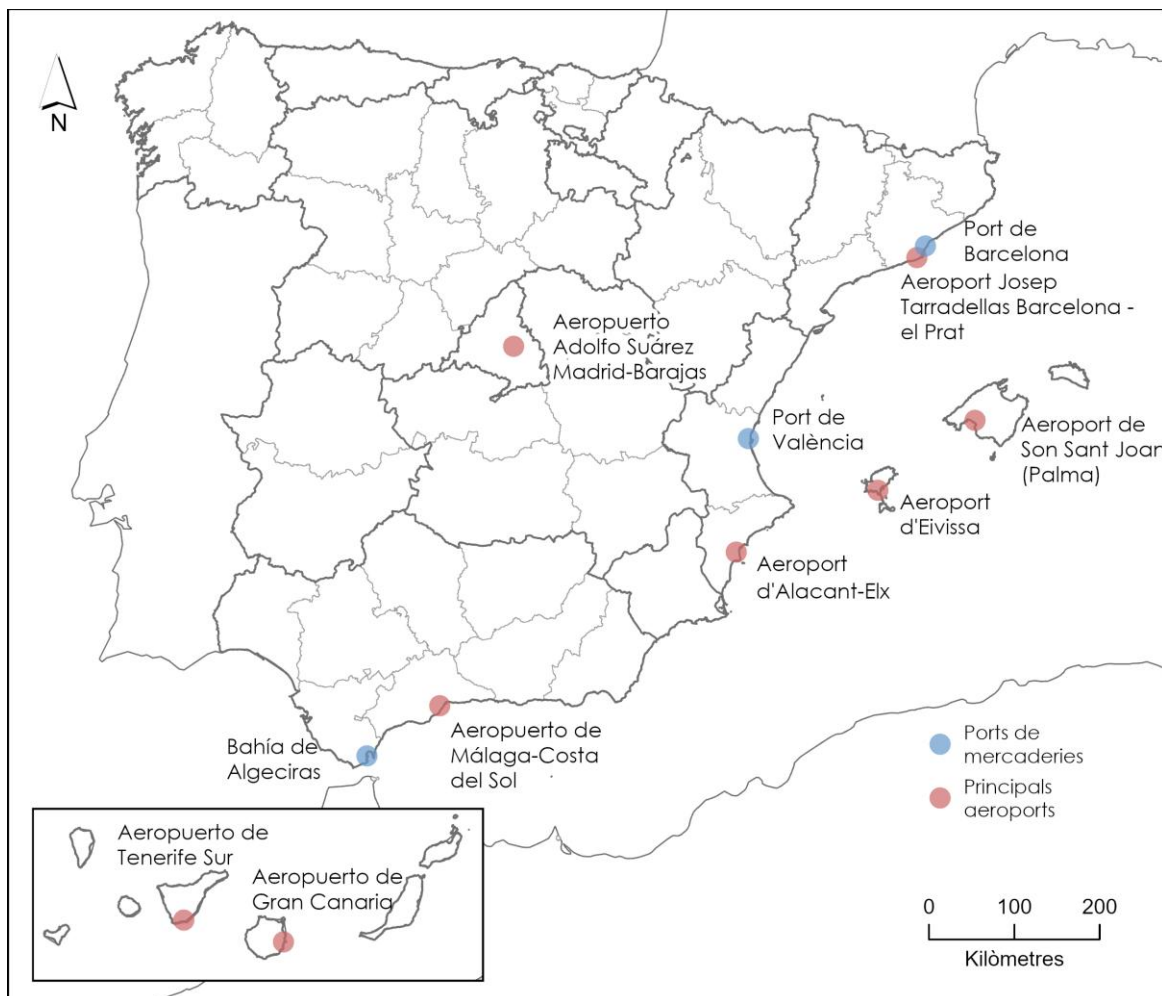
S'inclouen dos exercicis i se n'ha d'escollir un. Els dos exercicis corresponen als blocs A o C.

Solucions

Part 1 (Escolliu una de les dues opcions i desenvolupau-la)

Puntuació màxima 2,5 punts

OPCIÓ A



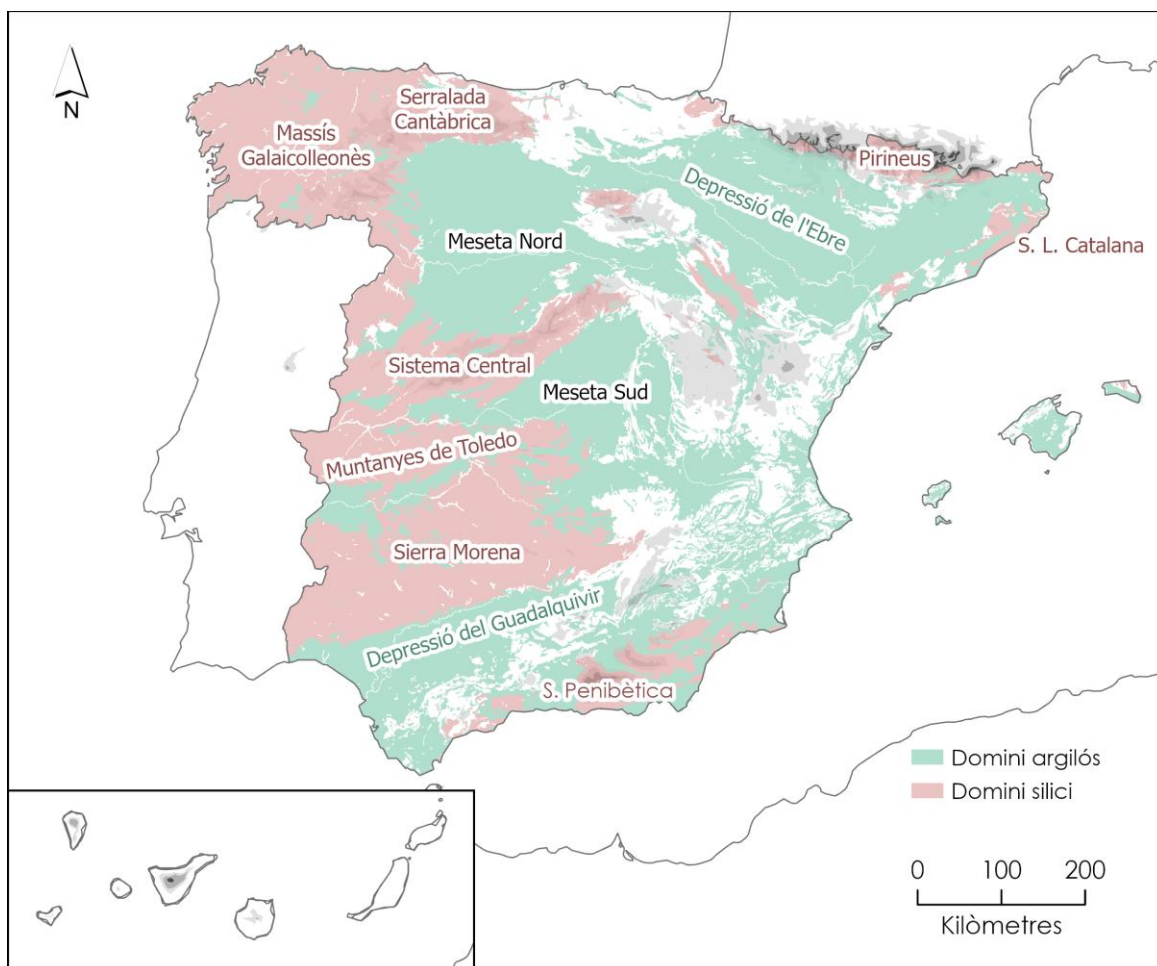
El transport aeri és bàsicament de passatgers, no obstant això, cada cop duu més mercaderies. Destaquen els aeroports de les grans ciutats i amb connexions intercontinentals: Adolfo Suárez Madrid-Barajas i Josep Tarradellas Barcelona - el Prat. Destaquen també els aeroports de les zones turístiques: Palma, Tenerife Sur, Las Palmas, Màlaga, Alacant o Eivissa.

El transport marítim és rendible per transportar grans volums de càrrega a llarga distància. Amb la globalització ha crescut el transport de mercaderies. Els ports s'han de condicionar amb costoses infraestructures per emmagatzemar contenidors i per al transport combinat (tren o camió).

Part 1 (*Escolliu una de les dues opcions i desenvolupau-la*)

Puntuació màxima 2,5 punts

OPCIÓ B

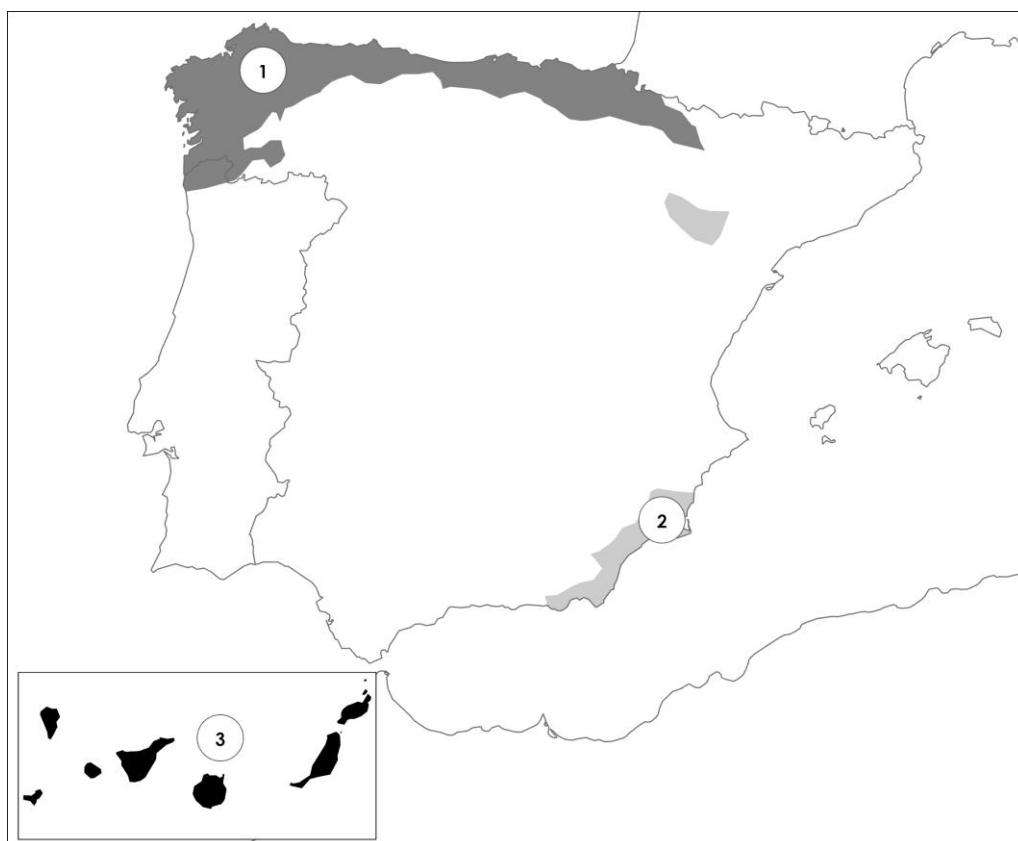


Domini silici. Materials antics silicis de l'era precambriana i primària (roques com el granit, les pissarres i els gneis). Part occidental de la península Ibèrica. Apareixen als Pirineus i la serralada Penibètica, i al nord de Menorca.

Domini argilós. El formen materials sedimentaris poc resistents o tous (argiles, margues i guixos), dipositats cap al final de l'era terciària i dins l'era quaternària i aptes per a l'agricultura. Depressions de les *submesetas* Nord i Sud, depressions de l'Ebre i del Guadalquivir, i les planes litorals.

Part 2

Puntuació màxima 2,5 punts



1. Quins climes corresponen a cada un dels números indicats al mapa? (0,5 punts)
Les zones indicades amb el número 1 corresponen al clima oceànic; les marcades amb el número 2, al clima mediterrani en la varietat seca o subdesèrtica, i la zona marcada amb el número 3 correspon al clima canari o subtropical.
2. Quines característiques tenen les precipitacions i temperatures dels tres climes? (0,5 punts)
En el clima oceànic, les precipitacions són abundants gairebé tot l'any (més de 1.000 mm), mentre que les temperatures són suaus i presenten poca oscil·lació tèrmica (entre 11 °C i 15 °C).
En el clima mediterrani de varietat seca, les precipitacions anuals són inferiors a 300 mm i li atorguen un caràcter estepari. Les temperatures són càlides a l'estiu, i a l'hivern, molt suaus al sud-est i més fredes a la vall de l'Ebre.
En el clima subtropical, les precipitacions també són molt escasses, amb màxims a l'hivern, i les temperatures són càlides tot l'any (17 °C de mitjana). Tanmateix, hi ha una gran varietat segons la situació (les illes orientals són més seques) i l'altitud (el mar de núvols entre 500 i 1.200 m al vessant de sobrevent implica un grau més elevat d'humitat).
3. Quins factors geogràfics expliquen les precipitacions i temperatures dels tres climes? (0,75 punts)
En el clima oceànic, el principal factor que condiciona les temperatures i les precipitacions és la influència de l'oceà durant tot l'any. Aquestes zones es troben sota la influència constant de les depressions que provenen de l'oest.
El clima mediterrani de varietat seca està condicionat per la presència de relleus que aïllen aquestes zones de l'acció de les borrasques atlàntiques. En el cas del sud-est peninsular, les serralades Bètiques actuen com a barrera i impedeixen l'arribada d'aquestes borrasques.

Les illes Canàries es troben prop del tròpic de Càncer i el seu clima està dominat pels anticiclons subtropicals, com el de les Açores, que li atorguen estabilitat, precipitacions escasses i temperatures càlides durant tot l'any.

4. Escull un dels tres termes següents i defineix-lo: anticicló, borrasca, desertització. (Es demana una definició correcta amb referència a la matèria de Geografia, i convé que vagi acompanyada de qualque exemple il·lustratiu.) (0,75 punts)

Anticicló. És una **zona amb pressió atmosfèrica alta** (més de 1.013 mil·libars). L'aire baixa cap a la superfície i, a l'hemisferi nord, gira en el sentit de les agulles del rellotge. Això fa que el **temps** sigui **estable** i, normalment, sense pluges. Un exemple seria l'anticicló dinàmic de les Açores, que a l'estiu porta calor i estabilitat a la península Ibèrica i a les illes Balears.

Borrasca. És una **zona amb baixa pressió atmosfèrica** (menys de 1.013 mil·libars). L'aire puja cap amunt i, a l'hemisferi nord, gira en sentit contrari a les agulles del rellotge. Això provoca núvols, pluges i, en general, **temps inestable**. Un exemple serien les borrasques associades al front polar.

Desertització. Procés natural de formació de deserts, que implica la pèrdua de la capa fèrtil del sòl per culpa d'una aridesa extremada, provocada per les altes temperatures i les precipitacions escasses. No s'ha de confondre amb desertificació, que és el procés de formació de deserts induït per l'ésser humà. El sud-est de la península Ibèrica pateix una major desertització.

Part 3

Puntuació màxima 2,5 punts

	Sector primari	Sector secundari	Sector terciari
1950	40,39%	33,49%	26,11%
1960	33,65%	32,41%	33,94%
1970	17,25%	35,96%	46,78%
1981	9,57%	30,27%	60,16%
1991	4,93%	30,18%	64,89%
2001	2,38%	24,80%	72,82%
2011	1,76%	17,27%	80,97%
2021	1,65%	17,65%	80,70%

Font: Censos de població. INE, IBESTAT, 2025

1. Quina ha estat l'evolució del percentatge de població activa dels diferents sectors econòmics? (0,5 punts)

El sector primari ha experimentat un descens constant del percentatge de població activa ocupada, que ha passat del 40,39% el 1950 a l'1,65% el 2021.

El sector secundari va experimentar un lleuger increment del pes de la població activa entre 1950 (33,49%) i 1970 (35,96%). A partir d'aquell moment, els percentatges varen anar disminuint fins al 2011 (17,27%). Actualment, la població activa en aquest sector és baixa i representa només el 17,65%.

El sector terciari ha mantengut un creixement constant durant tot el període estudiat, i ha passat del 26,11% el 1950 al 80,7% el 2021.

2. Quines fases es poden establir en aquesta evolució? (0,5 punts)

Opció 1. S'hi poden distingir tres fases. L'any 1950, el sector primari tenia el pes més important de població ocupada (40,39%). El 1960, la distribució de la població activa entre els tres sectors era molt equilibrada: sector primari, 33,65%; sector secundari, 32,41%, i sector terciari, 33,94%. A partir de 1970, el sector terciari és el que concentra el percentatge més alt de població ocupada.

Opció 2. Fase de predomini del sector primari (fins a 1950-1960), que tenia el pes més elevat de població ocupada (40,39% el 1950). Fase de transició i creixement del sector terciari (1960-1981): el sector primari decreix de forma molt significativa (del 33,65% al 9,57% el 1981). Fase de consolidació del sector terciari (1981-2021): el sector terciari domina clarament i arriba al 80,7% el 2021.

3. Quins motius expliquen els canvis observats? (0,75 punts)

La disminució del pes del sector primari s'explica, en part, per la mecanització de l'activitat agrària, que va reduir la necessitat de mà d'obra, i l'abandonament del camp per a activitats més lucratives.

Les activitats industrials ja tenien un pes important a les Illes Balears des de mitjan segle XX i es varen mantenir fins a la dècada de 1970, quan es produeix la crisi del model industrial fordista. L'augment dels salaris i la pujada del preu del petroli (1973) varen encarrir la producció industrial. A més, els nous països industrialitzats varen començar a competir amb preus més baixos. La deslocalització d'empreses va provocar atur i pèrdua d'ocupació en el sector secundari, que progressivament s'ha terciaritzat.

El dinamisme del sector terciari des de la dècada de 1960 ha donat lloc al procés de terciarització. L'augment de la renda tendeix a multiplicar i diversificar la demanda de serveis. A les Illes Balears, aquest creixement s'inicia amb el «boom turístic» dels anys seixanta. Els factors que varen impulsar aquest fenomen són el desenvolupament econòmic d'Europa

occidental després de la Segona Guerra Mundial (vacances pagades), la millora del transport aeri i l'obertura de l'economia espanyola els anys seixanta. En les dècades posteriors, l'economia balear s'ha especialitzat en el turisme, fet que explica els elevats percentatges del sector terciari.

4. Escull un dels tres termes següents i defineix-lo: sector primari, sector secundari, sector terciari. (Es demana una definició correcta amb referència a la matèria de Geografia, i convé que vagi acompanyada de qualque exemple il·lustratiu.) (0,75 punts)

Sector primari. Conjunt d'activitats encaminades a obtenir recursos naturals i primeres matèries per al consum humà directe o per ser transformades per la indústria. Formen part d'aquest sector: l'agricultura, la pesca, la ramaderia i l'explotació forestal. A Espanya, a principi del segle XX, ocupava més del 63% de la població activa. Des d'aquell moment s'ha anat reduint progressivament i actualment representa al voltant del 4% de la població activa.

Sector secundari. Conjunt d'activitats encaminades a transformar primeres matèries en productes elaborats o semielaborats. Integren aquest sector: la indústria, la construcció, les activitats extractives o les energètiques. El sector secundari a Espanya, el primer trimestre de 2020, representava el 18,9% de la població activa, i un 23% del PIB.

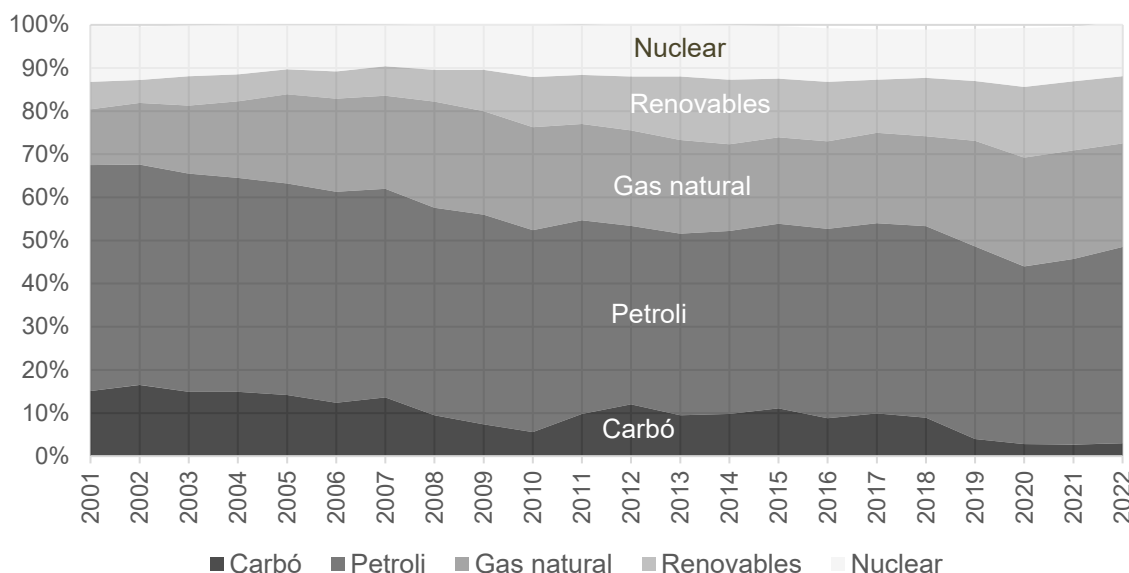
Sector terciari. També s'anomena sector de serveis i són les activitats que no produeixen béns materials i que van destinades a atendre les necessitats de les persones i les empreses. S'inclouen dins aquesta categoria activitats com: els serveis públics (administració, educació, sanitat...), el comerç, el transport, el turisme, les telecomunicacions, els serveis financers... A les economies desenvolupades, aquest és el sector que té un pes més elevat en l'ocupació i el PIB. A Espanya, per exemple, representava el 2017 el 74,2% del PIB.

Part 4 (Escolliu una de les dues opcions i desenvolupau-la)

Puntuació màxima 2,5 punts

OPCIÓ A

Evolució de l'energia consumida a Espanya, segons origen



Font: MITERD, 2023

1. Quina ha estat l'evolució de l'energia consumida procedent dels combustibles fòssils i de les renovables? (0,5 punts)

Pel que fa als combustibles fòssils, el percentatge d'energia procedent del carbó ha disminuït de manera considerable, i ha passat de més del 10% l'any 2001 a menys del 5% el 2022. El petroli, en canvi, ha mantingut unes xifres relativament estables, al voltant del 50%. Per la seva banda, l'energia procedent del gas natural ha augmentat, i ha passat de poc més del 10% el 2001 a més del 20% el 2022.

Les energies renovables també han experimentat un increment: de valors inferiors al 10% el 2001 s'ha passat a un percentatge proper al 20% el 2022.

2. Quines han estat les principals fonts d'energia consumida a Espanya durant aquest període? (0,5 punts)

Les principals fonts d'energia consumida durant aquest període han estat els combustibles fòssils, especialment el petroli i el gas natural. En conjunt, representaven més del 70% de l'energia consumida el 2002.

3. Quines conseqüències ambientals i econòmiques té l'ús d'aquestes fonts d'energia predominants? (0,75 punts)

Conseqüències ambientals: l'ús predominant de combustibles fòssils contribueix a l'increment de gasos d'efecte hivernacle, com el diòxid de carboni, que són la principal causa del canvi climàtic i l'escalfament global. A més, provoca un augment de la contaminació atmosfèrica, fet que pot perjudicar la salut humana.

Conseqüències econòmiques: estan fortament vinculades a la dependència exterior. Espanya importa una gran part dels combustibles fòssils, cosa que genera dèficit comercial i vulnerabilitat davant crisis energètiques. A més, el cost del petroli i del gas fluctua segons els mercats i els conflictes geopolítics.

4. Escull un dels tres termes següents i defineix-lo: desenvolupament sostenible, recurs renovable, recurs no renovable. (Es demana una definició correcta amb referència a la matèria de Geografia, i convé que vagi acompanyada de qualche exemple il·lustratiu.) (0,75 punts)

Desenvolupament sostenible. Progrés econòmic, social i polític capaç de satisfer les necessitats actuals **sense comprometre els recursos i les possibilitats de les generacions futures**. Si es consumeixen més recursos que els que el territori pot produir, aleshores arribarà un punt que s'esgotaran, cosa que posa en perill el desenvolupament de les generacions futures. El creixement sostenible pretén que això no arribi a passar. En qualsevol cas, són molts els que pensen que tot creixement és insostenible.

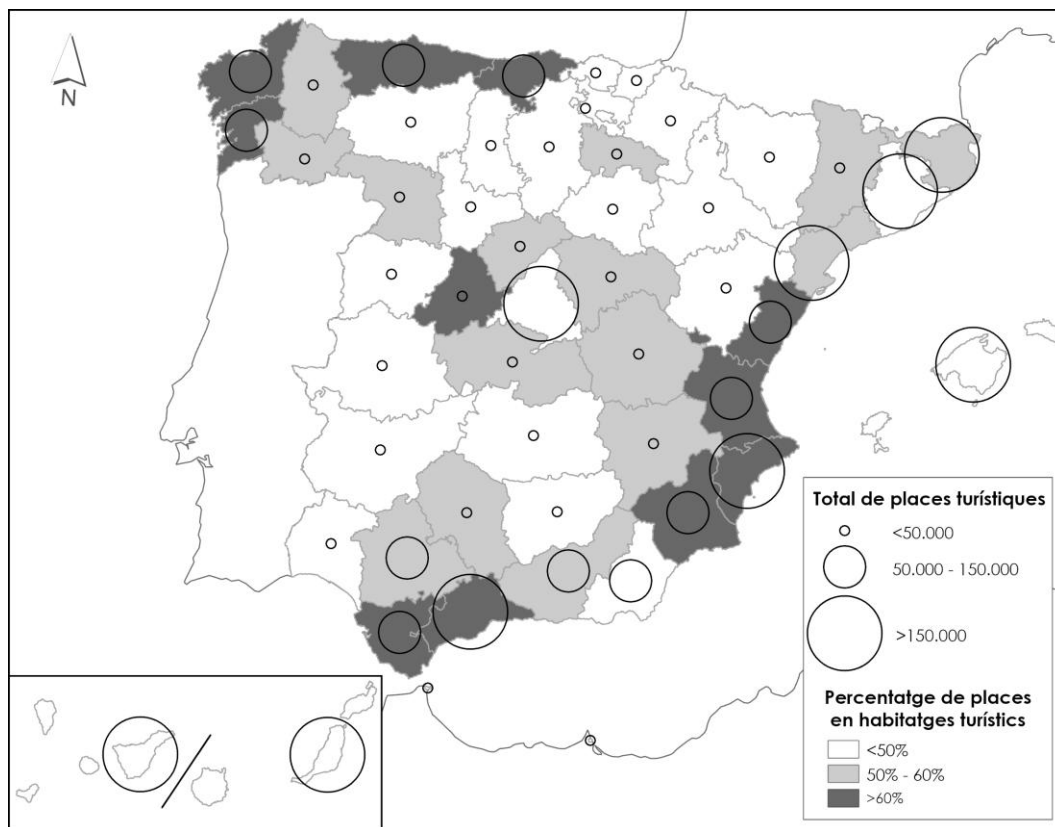
Recurs renovable. És un recurs natural que **es pot restaurar per processos naturals a una velocitat superior a la del consum humà**. Són exemples de recursos renovables la radiació solar, el vent, l'energia hidroelèctrica o l'aigua. Espanya disposa de moltes hores de sol anuals i de zones de vent fort, de manera que pot invertir en les energies renovables.

Recurs no renovable. És un recurs natural que **no es pot restaurar a un ritme igual al del consum humà**. La velocitat de destrucció d'un recurs no renovable ultrapassa la seva velocitat de creació. Així, un sòl es forma en segles o en milers d'anys, segons les condicions químiques, físiques i biològiques, i es destrueix en algunes zones en unes quantes desenes d'anys. Un exemple de recurs no renovable serien els hidrocarburs.

Part 4 (*Escolliu una de les dues opcions i desenvolupau-la*)

Puntuació màxima 2,5 punts

OPCIÓ B



Font: INE, agost de 2024

1. Quines províncies tenen un major volum total de places turístiques? (0,5 punts)
Girona, Barcelona, Tarragona, les Illes Balears, Madrid, Alacant, Màlaga, Santa Cruz de Tenerife i Las Palmas: totes tenen més de 150.000 places.
2. Quines províncies de les indicades a la pregunta anterior tenen un major pes de les places en habitatges turístics? (0,5 punts)
De les províncies indicades a la pregunta anterior, n'hi ha dues que tenen un elevat percentatge de places en habitatges turístics, superior al 60%, es tracta d'Alacant i de Màlaga.
3. Quines conseqüències ambientals i socioeconòmiques planteja l'oferta d'habitatges turístics? (0,75 punts)

Pel que fa als efectes ambientals, aquesta modalitat d'allotjament pot provocar: sobreexplotació de recursos, increment de la producció de residus, renous i gasos d'efecte hivernacle per l'ús de vehicles de lloguer.

Des d'un punt de vista econòmic, pot suposar una millora de les economies locals dels llocs on es troben els habitatges. No només per als propietaris dels habitatges, sinó també per l'efecte multiplicador que té, ja que s'impulsen altres activitats econòmiques (oferta complementària, construcció, comerç, transport...), però pot tenir conseqüències adverses, com l'increment dels preus o la dificultat de la població local per accedir a un habitatge, perquè s'incrementen de manera notable els preus del lloguer.

4. Escull un dels tres termes següents i defineix-lo: lloguer turístic, província, balearització. (Es demana una definició correcta amb referència a la matèria de Geografia, i convé que vagi acompanyada de qualche exemple il·lustratiu.) (0,75 punts)

Lloguer turístic. És l'activitat de **lloguer d'habitatges per a estades d'ús turístic**. Aquest tipus d'activitat ha experimentat una forta expansió els darrers anys com a conseqüència de la comercialització d'aquest tipus d'habitatges a través d'internet. En molts d'indrets d'Espanya s'ha intentat regular l'activitat; a les Balears, per exemple, està permesa, però sempre si es compleixen determinades condicions.

Província. Es tracta d'una **divisió administrativa territorial** d'un Estat o país. A Espanya, actualment, està **per sota de les comunitats autònomes**. El territori espanyol està dividit en 50 províncies. Aquesta divisió resulta fins a cert punt avui obsoleta, perquè ja existeixen precisament les comunitats autònomes. Catalunya té quatre províncies: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona.

Balearització. Terme emprat a tot Europa com a sinònim d'**urbanització ràpida i anàrquica al litoral**. Té l'origen en el desenvolupament turístic i de construcció a Mallorca durant els anys seixanta i setanta. S'Arenal o Palmanova són exemples d'aquest tipus d'urbanització.